

POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa T. B.
przeciwko Z. J.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 16 października 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 8 października 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł z tytułu zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 października 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w E. z dnia 17 lipca 2018 r., zasądzającego od niego na rzecz powódki kwoty 90.000 zł, 2.430 zł i 1.134 zł wraz z bliżej oznaczonymi odsetkami ustawowymi i oddalającego powództwo w pozostałym zakresie.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, pozwany wskazał przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Jego zdaniem, jej oczywista zasadność wynika przede wszystkim

z powielenia przez Sąd odwoławczy błędu Sądu pierwszej instancji polegającego na niepoczynieniu ustaleń w przedmiocie możliwości finansowych ojca stron w zakresie nabywania akcji, co wyrażało się w nienależytym rozważeniu zarzutów apelacyjnych i pominięciu szeregu istotnych dowodów dotyczących tej kwestii, i skutkowało dokonaniem jej pobieżnej oceny. Dopiero zaś przesądzenie tego, czy S.J. posiadał środki finansowe na zakup akcji, uprawniało Sąd drugiej instancji do oceny pozostałych dowodów i czynienia dalszych ustaleń w zakresie powoływanej przez powódkę okoliczności istnienia umowy między pozwanym a jego ojcem. Skarżący dodał, że argumentacja ta „znajduje ugruntowanie” w zarzutach skargi kasacyjnej zgłoszonych w jej petitum. W ramach zaś tych zarzutów powołał przede wszystkim naruszenie art. 382 k.p.c. przez pominięcie przez Sąd drugiej instancji części zebranego materiału dowodowego w postaci: decyzji o waloryzacji z dnia 1 marca 2016 r., decyzji o przyznaniu jednorazowego dodatku pieniężnego z dnia 1 marca 2016 r., decyzji o przyznaniu emerytury z dnia 13 grudnia 1982 r., informacji w zakresie funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez (...) TF1 S.A. z dnia 26 kwietnia 2018 r., informacji w zakresie funduszu własności pracowniczej P. zarządzanego przez N. TFI S.A. z dnia 24 kwietnia 2018 r. oraz „Zeszytu ze spisem gości hotelowych i uzyskiwaną z tytułu świadczenia usług hotelowych zapłata”, a ponadto zarzuty naruszenia art. 232 w związku z art. 227 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., i - w konsekwencji - art. 231 k.p.c. i art. 740 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie

przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., III CSK 198/15, nie publ., z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, nie publ., z dnia 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, nie publ., z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, nie publ., z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, nie publ., z dnia 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, nie publ., z dnia 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, nie publ., z dnia 5 października 2018 r., V CSK 168/18, nie publ.).

Skarżący nie wykazał, by wyrok Sądu Apelacyjnego był dotknięty tego rodzaju nieprawidłowościami. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, poprzestające jedynie na ogólnym zarysowaniu wadliwości jest w tym zakresie dalece niewystarczające. Zgodnie zaś z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wymaganie określone w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest tożsame z określonym w art. 398⁴ § 2 k.p.c., co oznacza, że skarżący powinien odrębnie przytoczyć podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie i odrębnie uzasadnić wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeżeli argumentacja prawna może się w pewnym zakresie pokrywać (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, Nr 10, poz. 156, z dnia 5 czerwca 2001 r. IV CZ 45/01, OSNC 2001, Nr 10, poz. 157, z dnia 10 stycznia 2003 r. VCZ 189/02, nie publ., z dnia 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07,

nie publ., z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl., z dnia 11 kwietnia 2018 r., V CSK 547/17, nie publ., z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 567/17, nie publ.). Uzasadnienie oczywistej zasadność skargi nie może więc poprzestawać na powołaniu naruszeń prawa wskazanych w podstawach kasacyjnych. Uzasadnienia przyczyn kasacyjnych, kwalifikujących przyjęcie skargi do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie może doszukiwać się w uzasadnieniu podstaw, niezależnie od tego, że chodzi w tym wypadku o zupełnie odmienne metody argumentowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, nie publ., z dnia 15 grudnia 2006 r., III CZ 93/06, nie publ. i z dnia 18 kwietnia 2012 r., I CSK 520/11, nie publ.).

Niezależnie od tego trzeba stwierdzić, że sformułowane w skardze kasacyjnej zarzuty sprowadzają się w istocie do polemiki z poczynionymi w sprawie ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów, co nie może odnieść skutku na etapie postępowania kasacyjnego z uwagi na treść art. 398¹³ § 3 k.p.c. i art. 398¹³ § 2 *in fine* k.p.c.

Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę kasacyjną w granicach jej podstaw, jest związany z mocą art. 398¹³ § 2 k.p.c. ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Prawidłowość stosowania art. 231 k.p.c. (domniemanie faktyczne) należy do domeny ustalania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia i jako taka nie może stanowić zarzutu kasacyjnego (art. 398¹³ § 3 k.p.c.), a tym samym okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2019 r., V CSK 469/18, nie publ. i tam przywoływane orzecznictwo). Związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia wyklucza też prowadzenie przez Sąd Najwyższy na etapie postępowania kasacyjnego dowodów służących ustaleniu stanu faktycznego, a powołanie nowych dowodów, co uczynił skarżący, stosownie do art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest niedopuszczalne. Z kolei zastosowanie przez sąd art. 232 zdanie drugie k.p.c. może stać się obowiązkiem sądu w wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych wypadkach, a naruszenie wówczas tego obowiązku - stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2016 r.,

II CSK 248/15, nie publ. i z dnia 13 stycznia 2016 r., II CSK 131/15, nie publ.). Taki szczególny przypadek uzasadniający dopuszczenie dowodu z urzędu z reguły nie zachodzi, gdy strona w postępowaniu przed sądami niższych instancji była reprezentowana przez adwokata (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2009 r., I CSK 415/08, nie publ. i z dnia 24 listopada 2010 r., II CSK 297/10, nie publ.). Skarżący nie przytoczył we wniosku żadnej argumentacji, która poprzez mogłaby ocenę, że w okolicznościach sprawy obowiązkiem Sądu Apelacyjnego było odstąpienie od respektowania zasady kontrydiktoryjności i dopuszczenie dowodu z urzędu.

Z motywów zaskarżonego orzeczenia wynika, że Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne i ocenę dowodów dokonaną przez Sąd pierwszej instancji, rozważając przy tym kwestię możliwości sfinansowania przez S.J. zakupu akcji przez pozwanego. Uznał, że podnoszące przez skarżącego w apelacji okoliczności dotyczące braku możliwości finansowych ojca - kwestią tą zajmował się już Sąd pierwszej instancji, wskazując m.in. na pobieranie emerytury i hodowlę nerek - nie są wystarczające do obalenia domniemania faktycznego co do faktu zawarcia spornej umowy, opartego na licznych, wprost przywołanych i omówionych przez Sąd dowodach (zeznania powódki, świadków, odrębne notatki ojca stron, przelewy, których wysokość odpowiadała „co do grosza” wysokości wypłacanej pozwanemu dywidendy, zatytułowane „dywidenda”, okoliczności otwarcia przez S.J. rachunku w biurze maklerskim w lutym 2014 r.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 ze zm.).